

Vergaderjaar 1992-1993

22 581

Voorstel van wet van het lid Rosenmöller c.s. betreffende de bevordering van evenredige arbeidsdeelname van allochtonen (Wet bevordering evenredige arbeidsdeelname allochtonen)

Nr. 6

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 12 maart 1993

¹ Samenstelling:

Leden: Spieker (PvdA), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), ondervoorzitter, Schutte (GPV), Groenman (D66), Wolters (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Linschoten (VVD), Leijnse (PvdA), Janmaat (Centrumdemocraten), Doelman-Pel (CDA), voorzitter, G. H. Terpstra (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegthart (PvdA), Schoots (PvdA), Beijlen-Geerts (PvdA), Schimmel (D66), Rosenmöller (Groen Links), Huibers (CDA), Middel (PvdA), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Van Hoof (VVD) en Van der Ploeg-Posthumus (CDA).

Plv. leden: Witteveen-Hevinga (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA), Van der Vlies (SGP), Scheltema-de Nie (D66), Paulis (CDA), Franssen (VVD), Kamp (VVD), Van Nieuwenhoven (PvdA), Willems (Groen Links), G. de Jong (CDA), Tuinstra (CDA), De Kok (CDA), Akkerman (PvdA), Melkert (PvdA), Leerling (RPF), Kohnstamm (D66), Brouwer (Groen Links), Eisses-Timmerman (CDA), Van Gelder (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Reitsma (CDA), De Korte (VVD), en Van Houwelingen (CDA).

² Samenstelling:

Leden: Vacature PvdA, Spieker (PvdA), Buurmeijer (PvdA), Ginjaar-Maas (VVD), Groenman (D66), Krajenbrink (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Wiebenga (VVD), Dijkstal (VVD), Janmaat-Abee (CDA), Janmaat (Centrumdemocraten), Doelman-Pel (CDA), G. H. Terpstra (CDA), Lilipaly (PvdA), voorzitter, Esselink (CDA), Koetje (CDA), Mulder-van Dam (CDA), Achttienribbe-Buijs (PvdA), Apostolou (PvdA), E. van Middelkoop (GVP), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Rosenmöller (Groen Links), ondervoorzitter en Huibers (CDA).
Plv. leden: De Cloe (PvdA), M. M. van der Burg (PvdA), Ruigrok-Verreijt (PvdA), Linschoten (VVD), Schimmel (D66), Ramlal (CDA), Van Otterloo (PvdA), Leerling (RPF), E. G. Terpstra (VVD), Van Leijenhorst (CDA), Smits (CDA), Boers-Wijnberg (CDA), Stoffelen (PvdA), Laning-Boersema (CDA), Roosen-van Pelt (CDA), Middel (CDA), Hermes (CDA), Versnel-Schmitz (D66), Van der Vlies (SGP), Verspaget (PvdA), Willems (Groen Links) en Eisses-Timmerman (CDA).

De vaste Commissies voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ en voor het Minderhedenbeleid², belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, hebben de eer over hun voorlopige bevindingen als volgt verslag uit te brengen.

Hoofdstuk 1. Algemeen

De leden van de CDA-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende initiatiefwetsvoorstel, maar tevens met enige verbazing, omdat er ten tijde van de voorbereiding hiervan zicht was op het verschijnen van een wetsvoorstel van de kant van de regering, dat eveneens ziet op de bevordering van de arbeidsdeelname van allochtonen. De leden van de CDA-fractie zouden graag van de initiatiefnemers willen vernemen, waarom daarop niet is gewacht. Is het de bedoeling van de initiatiefnemers de reeds aanwezige initiatieven te ondersteunen of wensen zij een heel eigenstandig regiem te ontwikkelen? Deze leden vroegen dit mede naar aanleiding van het advies van de Raad van State en de reactie van de indieners hierop. De Raad van State geeft te kennen dat dit wetsvoorstel een meerwaarde moet hebben ten opzichte van de afspraken die reeds gemaakt zijn binnen het bedrijfsleven; de indieners spreken in hun reactie enerzijds van een ondersteunend karakter en anderzijds van een noodzakelijkheid van wetgeving in verband met het falend arbeidsmarktbeleid en de directe en indirecte discriminatie.

Om ieder misverstand weg te nemen wilden de leden van de CDA-fractie opmerken, dat ook zij zich zorgen maken over de hoge werkloosheid onder de allochtonen en dat zij met de initiatiefnemers van mening zijn, dat het van zeer groot belang is dat de achterstand van allochtonen op de arbeidsmarkt ingehaald wordt en dat een evenredige deelname van allochtonen aan deze markt zijn beslag krijgt. Deelname aan arbeid bevordert integratie en acceptatie, zo meenden deze leden. Naar de mening van deze leden zijn bij de oplossing van dit probleem velen betrokken en de medewerking van velen is daarbij noodzakelijk, te denken valt aan de werkgevers, de werknemers, de allochtonen en hun organisaties, het arbeidsbureau en de scholingsinstanties.

De leden van de PvdA-fractie hadden met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige initiatiefwetsvoorstel. De aan het woord zijnde leden onderschreven de analyse omtrent de feitelijke arbeidsmarktpositie van minderheden, alsmede de oorzaken daarvan. Ook de beschrijving van de voorgeschiedenis tot het moment van het mondeling overleg van 19 februari 1992 had de instemming van deze leden. Dit mondeling overleg is zeer cruciaal voor de beoordeling van de noodzaak van dit initiatiefwetsvoorstel en de uiteindelijke afweging ten opzichte van het wetsvoorstel van het regering, zo meenden deze leden.

In het mondeling overleg van 19 februari 1992 heeft de woordvoerder van de PvdA-fractie de belangrijkste elementen van de verlangde wetgeving aangegeven. Het ging daarbij om: taakstellende werkplannen per bedrijf, openbare verslaglegging en sancties bij het niet uitbrengen van een openbaar verslag.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft tijdens dat mondeling overleg op de vraag van de woordvoerder van de VVD «waarom geeft u dan niet morgen opdracht aan uw ambtenaren om die wet alvast voor te bereiden» geantwoord: «Voorzitter! Die opdracht heb ik al aan mijn medewerkers gegeven. Recentelijk is een groep ambtenaren gestart met de voorbereiding van die wetgeving. Qua strekking, inhoudelijke verplichtingen en dergelijke zal die wetgeving volgens mij grote overeenkomsten met die Canadese wet vertonen, maar het zal niet een wet naar Canadees model zijn, maar naar Nederlands model, afgestemd op het ondersteunen van die afspraak van de Stichting van de Arbeid».

In voornoemd mondeling overleg noemde de minister tevens een termijn waarbinnen hij met het wetsvoorstel zou komen.

Ondanks de toezegging van de minister hebben de initiatiefnemers gemeend het initiatiefwetsvoorstel te moeten indienen. De leden van de PvdA-fractie respecteerden dit recht van de initiatiefnemers. Op 19 februari 1992 veronderstelden de initiatiefnemers wellicht dat de minister het SER-advies zou volgen en geen gehoor zou geven aan de wensen van de Kamer. Nu het kabinet in zijn wetsvoorstel «Tijdelijke wet bevordering arbeidsdeelname allochtonen» (TK 22 948) verder gaat dan het SER-advies is het de vraag hoe de initiatiefnemers de functie van hun wetsvoorstel zien in het licht van het kabinetsvoorstel.

De kenmerken van beide wetsvoorstellen zijn immers identiek. Beide wetsvoorstellen dienen ter ondersteuning van de afspraken van de sociale partners in de Stichting van de Arbeid. Beide wetsvoorstellen spreken over taakstellende werkplannen, verplichte rapportage, sancties indien ondernemingen niet rapporteren en openbaarheid.

De leden van de PvdA-fractie constateerden tussen beide wetsvoorstellen wel verschillen in de vormgeving. Deze verschillen zijn echter niet van principiële, maar van praktische aard. Het gaat dus niet om diametraal tegenover elkaar staande voorstellen. Het voorstel van het kabinet zou via een minimale amendering de bedoelingen van de Kamer volledig weergeven.

De aan het woord zijnde leden van de PvdA-fractie vroegen of de Kamer op een onderwerp dat een zo breed mogelijk politiek en maatschappelijk draagvlak vereist, twee bijna identieke wetsvoorstellen aan de orde moet stellen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen de initiatiefnemers, nu zij het kabinetsvoorstel in hun bezit hebben, aan te geven hoe zij in het licht van dit nieuwe feit hun initiatiefwetsvoorstel bezien. Ware het niet beter, dat de gehele Kamer haar instemming aan een wettelijke ondersteuning van het Stichtingsakkoord geeft? Op welke gronden menen de initiatiefnemers dat hun voorstel een bijdrage zal leveren aan de maximale consensus van de Tweede Kamer voor de wettelijke ondersteuning van

het Stichtingsakkoord? En zijn zij ook met de leden van de PvdA-fractie van mening, dat gezien de kritische houding van de werkgevers ten opzichte van deze wetgeving, maximale politieke overeenstemming nagestreefd moet worden? Deze leden vroegen de initiatiefnemers nogmaals af te wegen hoe opportuun hun bijdrage door middel van dit initiatiefwetsvoorstel is, nu het kabinet alle essentiële elementen van deze wet in een eigen wetsvoorstel heeft verwerkt. Daarnaast vroegen deze leden of de gekozen vorm van uitvoering van deze wet niet zodanige knelpunten bevat, dat de systematiek die het kabinet heeft gekozen (gecentreerd bij de RBA's) de voorkeur geniet.

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel. Tegen de achtergrond van de reeds vele jaren bestaande hoge werkloosheid onder allochtonen zijn maatregelen, die hun positie op de arbeidsmarkt versterken naar de mening van deze leden van groot belang. Een ruimere participatie in het arbeidsproces zal bovendien de zo belangrijke verdere integratie in de Nederlandse samenleving in hoge mate bevorderen. Juist deze gewenste integratie noodzaakt, meer dan voor andere groepen met een moeilijke arbeidsmarktpositie, tot nadere maatregelen met betrekking tot arbeidsparticipatie van allochtonen. De leden van de VVD-fractie waren het met de indieners van het wetsvoorstel eens, dat naast het bevorderen van integratie en een grotere arbeidsparticipatie, ook het tegengaan van vooroordelen en de bestrijding van discriminatie belangrijke aanleidingen zijn om te komen tot nadere maatregelen. Zij konden op hoofdlijnen dan ook instemmen met het voorliggende wetsvoorstel, dat op de hiervoor genoemde doelstellingen gericht is. Dat nam niet weg, dat zij er nog wel behoefte aan hadden een aantal vragen te stellen en enige opmerkingen te maken.

Uit de in hoofdstuk 3 van de memorie van toelichting weergegeven voorgeschiedenis valt zonder twijfel af te leiden, dat alle betrokkenen – politiek, werkgevers en werknemers – zich in het recente verleden hebben uitgesproken voor extra inspanningen en maatregelen op het terrein van de bevordering van de arbeidsdeelname van allochtonen. En hoewel het leek, dat het «Stichtingsakkoord» daaraan tegemoet zou komen, moest, ook naar de mening van de leden van de VVD-fractie worden vastgesteld, dat de resultaten van dit akkoord bij de eerste evaluatie absoluut te gering waren. Zij betreurden het, dat daar waar werkgevers en werknemers in het «Stichtingsakkoord» een eigen verantwoordelijkheid namen en zelf tot initiatieven kwamen, dit achteraf slechts beperkt bleef tot het centrale macro-niveau en geen invulling heeft gevonden op het micro-niveau van bedrijfstakken en ondernemingen. En hoewel deze leden hechten aan eigen verantwoordelijkheid en particuliere initiatieven toejuichen, meenden zij dat het in deze situatie onafwendbaar was, dat van de zijde van de politiek, gezien het maatschappelijke belang, een aanvullend initiatief zou worden genomen. Vandaar ook hun steun voor dit wetsvoorstel, dat ook door de aan het woord zijnde leden werd gezien als een ondersteuning, en verbreding van het «Stichtingsakkoord» en tevens als een steun in de rug van de bij dat akkoord betrokken partijen. Desalniettemin vroegen de leden van de VVD-fractie in hoeverre recente geluiden, dat de arbeidsvoorzieningsorganisatie er in ruimere mate dan in het verleden in geslaagd zou zijn allochtonen aan het werk te helpen, naar de mening van de indieners nog van invloed kan zijn op deze, ondersteunende wetgeving.

Met de indieners constateerden de aan het woord zijnde leden dat het wetsvoorstel zich concentreert op de vraagzijde van de arbeidsmarkt. Zij hechtten eraan te stellen dat de problematiek rond de slechte arbeidsmarktpositie van de allochtonen niet alleen kan worden opgelost met maatregelen en verplichtingen aan de vraagzijde. Hoewel zij zich reali-

seerden, dat het voorliggende wetsvoorstel daartoe niet dient, gaven zij desalniettemin aan, dat ook aan de aanbodzijde maatregelen, verplichtingen en initiatieven, ook van de kant van de betrokken groepering, noodzakelijk zijn.

De leden van de fractie van D66 konden zich zeer goed vinden in de inhoud van het wetsvoorstel. Naar aanleiding van het WRR-rapport «Allochtonenbeleid» had deze fractie immers bij eerdere gelegenheden moties ingediend, waarin op de totstandkoming van een wetsvoorstel met een dergelijke inhoud wordt aangedrongen.

De ernstige en hardnekkige werkloosheid onder allochtonen rechtvaardigen naar de mening van deze leden de verplichtingen die het wetsvoorstel bevat. De invalshoek van het voorstel, namelijk het tegengaan van discriminatie op de arbeidsmarkt en het middel van de openbare rapportage vormen, naar de mening van deze leden, een goede aanvulling op het Stichtingsaccord en de nadere invulling die het SER-advies van vorig jaar daaraan gaf. De leden van de D66-fractie vonden het toe te juichen, dat het Stichtingsaccord, dat tot stand gekomen is op macro-niveau en te weinig doorwerkt naar de individuele ondernemingen, in het wetsvoorstel zijn tegenhanger op micro-niveau krijgt, waardoor individuele ondernemingen wél op hun verantwoordelijkheid kunnen worden aangesproken.

Deze leden vonden het terecht, dat dit wetsvoorstel zich alleen richt op allochtonen en niet tevens op vrouwen en gehandicapten. Wel vroegen deze leden, of er niet aparte aandacht zou moeten zijn voor de groep van allochtone vrouwen. Zij vernamen hierover gaarne de zienswijze van de initiatiefnemers, die zelf aangeven dat de positie van de allochtone vrouwen nog zorgwekkender is dan die van allochtonen in het algemeen.

Met meer dan normale belangstelling hadden de leden van de fractie van Groen Links kennis genomen van het initiatiefwetsvoorstel. Met de indieners waren zij van mening dat wettelijke instrumenten noodzakelijk zijn om de hoge werkloosheid onder allochtonen te bestrijden. Derhalve werkten deze leden graag mee aan een voortvarende behandeling van dit wetsvoorstel. Mede gelet op de beperkte strekking van dit wetsvoorstel, wilden zij van de indieners nog wel een reactie vernemen op de hierna volgende vragen.

Met belangstelling hadden de leden van de SGP-fractie kennis genomen van het initiatief van hun collega's Rosenmöller, Groenman en Dijkstal om te komen tot wetgeving die een evenredige arbeidsdeelname van allochtonen bevordert.

Het voorbereiden, indienen en verdedigen van een initiatiefwetsvoorstel is werkelijk geen sinecure, reden waarom zij er graag hun respect voor wilden uitspreken.

Inderdaad is de positie van allochtonen op de arbeidsmarkt nog altijd zwak. De werkloosheidscijfers laten zien dat hun aandeel daarin in relatieve zin groot is. Uiteraard liggen daaraan redenen ten grondslag, als daar zijn een te gebrekkige kennis van de Nederlandse taal en cultuur, een nog lage scholings- en vormingsgraad, een niet voldoende bekend zijn met de voorzieningen die in de sfeer van advisering en bemiddeling toeleiden tot de arbeidsmarkt. De initiatiefnemers vooronderstellen daarenboven allerlei vooroordelen en zelfs discriminatie, die lage deelneming aan betaalde arbeid teweegbrengen. Reden waarom zij voorstelden tot enkele wettelijke regels te komen met behulp waarvan de maatschappelijke druk op werkgevers toeneemt om allochtonen in dienst te nemen naar evenredigheid van hun aanwezigheid in een regio ten opzichte van autochtonen.

De leden van de SGP-fractie wensten met het volgende in algemene

zin op het initiatiefwetsvoorstel te reageren. Zij erkenden dat helaas moet worden vastgesteld dat de werkloosheid onder allochtonen relatief groot is, ook nadat daaraan gedurende enige jaren met bijzondere maatregelen is gewerkt. De problematiek heeft immers een voorgeschiedenis. Al in de eerste helft van de tachtiger jaren werd het probleem onderkend en werden maatregelen ingezet. Deze hadden niet het beoogde resultaat, mede door de conjuncturele omstandigheden. De werkloosheid groeide sterk en werkgelegenheidsbevorderende maatregelen selecteerden de kansrijksten onder de kansarmen. Een omvattende categorie bleef achter, de langdurig werklozen, doorgaans laag geschoolden. In dit geheel werd gaandeweg duidelijker dat ook de allochtonen, tenminste enkele grote groepen daarvan, in een achterstandssituatie terecht waren gekomen. Alle hensen werd aan dek geroepen, aanbevelingen en adviezen geformuleerd. Het draagvlak voor een specifiek beleid groeide. Maar ondanks alle inspanningen van het bedrijfsleven en de overheid is de positie van de allochtonen op de arbeidsmarkt tot nu toe nauwelijks verbeterd, reden waarom inderdaad verdere specifieke aandacht gerechtvaardigd is, aldus de hier aan het woord zijnde leden. Kernvraag is of in termen van overleg, aandrang en overreding en van vrijwilligheid moet worden gewerkt aan het dichterbij brengen van een doelstelling, dan wel dat moet worden gedacht aan een wettelijke verplichting voor werkgevers om een redelijk deel van hun werknemersbestand uit allochtonen te laten bestaan. De initiatiefnemers kozen, met argumenten onderbouwd, voor het laatste. De leden van de fractie van de SGP meenden daarbij de volgende vragen te mogen stellen.

Deze leden hadden indertijd met voldoening vastgesteld dat sociale partners in een centraal akkoord hadden bepaald een substantiële taakstelling – 60 000 arbeidsplaatsen voor allochtonen extra in de eerstkomende vier à vijf jaar – te aanvaarden, vanuit het besef een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid niet uit de weg te mogen en te kunnen gaan in dezen. Nu is het weliswaar zo, dat na 1990 de eerste jaarlijkse evaluatie bepaald nog niet in alle opzichten bevredigend kan worden geacht, waaraan de initiatiefnemers uitdrukkelijk herinneren, maar dat – zeker gelet op het unanieme advies van 20 maart 1991 van de SER – verwacht lijkt te mogen worden, dat de effecten van allerlei maatregelen wel degelijk zichtbaar zullen kunnen worden. De oogstjaren van het centraal akkoord moeten als het ware nog komen en het is niet onbekend dat processen als waar het hier om gaat in het begin tijd kosten. Zij vroegen concreet aan de initiatiefnemers of zij toch ook niet een dergelijk verwachtingspatroon hebben. Daar komen allerlei andere zaken bij. Te wijzen is op het proces van sociale vernieuwing, dat in de sfeer van banenpools en actieve arbeidsbemiddeling van lieverlede meer effect sorteert. Gewezen moet ook worden op de organisatie van de arbeidsvoorziening, het CBA en de RBA's, die na een moeilijke aanloopperiode, zeker in bepaalde regio's resultaten boekt op het punt van een voorkeursbeleid voor bepaalde doelgroepen. Ook moet nog worden genoemd het Jeugdwerkgarantieplan, dat aan elke jongere een «kans» biedt, ook de allochtone jongere, waardoor als het ware een inhaalslag wordt geleverd die zekere achterstandsgroepen meer dan gemiddeld zal kunnen tegemoet komen. Wat is het oordeel van de initiatiefnemers over al deze instrumenten en ontwikkelingen in het licht van de door hun initiatief gediende doelstelling? Kan worden verwacht dat de kwantitatieve gegevens die in hun memorie van toelichting worden weergegeven, zeer binnenkort achterhaald zijn? De leden van de SGP-fractie oordeelden dat, wanneer zulks het geval is, het nogal zware middel van een wettelijke verplichting hun steun niet zonder meer zou kunnen krijgen. Zij zouden dan liever alles op alles zetten om langs de weg van overreding en vrijwilligheid een zodanig kwalitatief arbeidsmarktklimaat te bevorderen, dat het probleem van achterstand op de arbeidsmarkt voor bepaalde

doelgroepen niet zal (kunnen) voortduren. Zij verzochten overigens de initiatiefnemers uitdrukkelijk kennis te nemen van hun mededeling dat, waar vooroordelen en discriminatie een rol spelen bij de toegankelijkheid van het krijgen van betaald werk, dat ook door hen wordt afgekeurd. Daarop richt zich ook de onlangs door de Minister van Binnenlandse Zaken aan de Tweede Kamer aangeboden breed ondersteunde verklaring tegen rassendiscriminatie in onze samenleving. Deze verklaring werd ook ondertekend door organisaties van werkgevers en werknemers, zodat moet worden aangenomen dat de mentaliteit van waaruit een personeelsbeleid wordt gevoerd, geworteld zal zijn in de essentie van die verklaring. Verwachten de initiatiefnemers daarvan een positief effect, zo vroegen deze leden.

Het was de leden van de SGP-fractie niet ontgaan dat de SER unaniem adviseert tot een lichte wettelijke regeling ter ondersteuning van de tenuitvoerlegging van het centraal akkoord, een regeling die inmiddels ook door de regering aan de Staten-Generaal is voorgelegd. Kern daarvan vormen een bemoeienis van de ondernemingsraad met het ter zake gevoerde personeelsbeleid, inclusief een interne rapportage en verantwoording van het gevoerde beleid zónder de verplichting tot taakstellende werkplannen en de bevoegdheid voor de regionale besturen voor de arbeidsvoorziening informatie bij de werkgever op te vragen, die van belang is om tot een taakstellend werkplan te komen tussen de regionale arbeidsvoorzieningsorganisatie en de onderneming. Voor deze aanpak is kennelijk een breed draagvlak. Welke doorslaggevende redenen hebben de initiatiefnemers onderkend om toch verdergaande verplichtingen en maatregelen voor te stellen? Het zal ook voor hen niet alleen gaan om kwantiteit, maar ook om kwaliteit van de arbeidsplaatsen en arbeidscontracten. De kwantiteit is ten principale af te dwingen – het zij met erkentelijkheid onderkend dat de initiatiefnemers ook bewust afzien van een quotering van arbeidsplaatsen voor allochtonen –, de kwaliteit laat zich niet in alle opzichten van bovenaf regelen. Daarvoor is dat draagvlak bijzonder hard nodig en moet dat grondvlak van de onderneming niet worden overvraagd. Zien de initiatiefnemers daar met de hier aan het woord zijnde leden een spanningsveld, waarmee in wijsheid moet worden omgegaan?

Hier dient zich nog een probleem aan. Er zijn naast allochtonen nog andere «doelgroepen» die verdienen dat een op hen gericht arbeidsmarktbeleid wordt gevoerd, gehandicapten (WAGW), ouderen, gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Wanneer aan al deze gerechtvaardigde doelstellingen tegelijk gehoor moet worden gegeven, zou het op micro-niveau in de praktijk wel eens heel erg moeilijk kunnen worden en zou verdringing kunnen optreden. Hoe zien de initiatiefnemers dit? Is het geoorloofd ook in het kader van de door hen voorgestelde verplichting, het personeelsbeleid te verantwoorden waarbij een beroep wordt gedaan op realisatie ten aanzien van de andere doelgroepen dan die van de allochtonen?

De leden van de fractie van de SGP waren nog niet geheel overtuigd door de redenering dat naast overige bestaande en voorgenomen wettelijke kaders, behoefte bestaat aan een wetgeving met daarin – de constatering is van de Raad van State – zulke ingrijpende instrumenten, het voeren van een afzonderlijke personeelsadministratie en de verplichting tot openbare verslaglegging van gevoerd beleid. Zij wilden de door de initiatiefnemers aangevoerde noodzaak scherper onderbouwd zien. Zij hoopten deze te kunnen tegemoet zien. Het openbaar verslag is in de ogen van de initiatiefnemers het instrument dat de meerwaarde van hun voorstel vertegenwoordigt. Het openbaar verslag maakt sociale controle mogelijk en maakt beoordeling van de onderneming door de omgeving mogelijk. Daardoor wordt druk op het ondernemingsbeleid gegenereerd. Enerzijds is het daardoor inderdaad niet onopgemerkt mogelijk zich

passief te gedragen ten opzichte van de macro-doelstelling van voldoende werkgelegenheid voor allochtonen, anderzijds geeft het een heleboel regeling, werk voor de onderneming zelf, werk voor de instantie die het rapport ter inzage heeft voor derden, kosten voor de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, waarvan moet worden afgewacht wat het werkelijk toevoegt aan de mogelijkheden voor de arbeidsvoorziening in de regio om op een gerichte wijze met de onderneming in overleg te gaan en te zijn over de bijdrage die er geleverd wordt aan werkgelegenheid voor allochtonen, respectievelijk de bijdrage die redelijkerwijze verwacht zou mogen worden. Willen de initiatiefnemers hierop nauwkeurig ingaan?

De leden van de GPV-fractie hadden met meer dan gewone belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel van de indieners. Zij spraken hun waardering uit voor de bijdrage die de initiatiefnemers willen leveren aan het wegnemen van belemmeringen voor allochtonen om betaald werk te krijgen, om zo de arbeidsdeelname van allochtonen te bevorderen. Deze leden onderschreven het streven dat allochtonen, naar evenredigheid van het regionale arbeidsaanbod waarvan zij deel uitmaken, vertegenwoordigd zouden moeten zijn in de personeelsbestanden van de arbeidsorganisaties.

De leden van de GPV-fractie constateerden dat in het wetsvoorstel nadrukkelijk als invalshoek is gekozen het bestrijden van vooroordelen en discriminatie. Als instrumenten zijn hiervoor gekozen de openbare rapportage en het taakstellend werkplan. Deze leden konden zich deze benadering goed voorstellen, temeer daar in het SER-advies hier geen nadrukkelijke aandacht aan is besteed.

Deze leden deelden de opvatting dat het Stichtingsakkoord als richtinggevend dient te worden beschouwd voor de bestrijding van de werkloosheid onder allochtonen. Het is immers een goede zaak dat werkgevers en werknemers hun eigen verantwoordelijkheid hebben erkend in het oplossen van deze problematiek. Wetgeving mag deze eigen verantwoordelijkheid niet uitschakelen en dient ter ondersteuning te zijn van de afspraken die zijn gemaakt in de Stichting van de Arbeid. De teleurstellende eerste resultaten van de uitvoering van het Stichtingsakkoord rechtvaardigen ondersteunende wetgeving, aldus deze leden.

Het lid van de RPF-fractie had met belangstelling van het wetsvoorstel kennis genomen. Het voorliggende initiatiefvoorstel kan naar zijn opvatting een positieve bijdrage leveren aan het wegnemen van de belemmeringen, die de arbeidsparticipatie van allochtonen in de weg staan. Bij hem kwam echter de vraag op of het gekozen instrumentarium niet een te vergaand karakter heeft.

Hij had namelijk begrepen dat de initiatiefnemers hun doelstelling langs twee wegen willen bewerkstelligen. Ten eerste door het uitoefenen van maatschappelijke druk op werkgevers, die niet streven naar een evenredige vertegenwoordiging van allochtonen in de eigen arbeidsorganisatie. Daarnaast wordt de werkgever na overleg met ondernemingsraad c.q. dienstcommissie verplicht een intern werkplan op te stellen. Dit lid had er kennis van genomen dat inmiddels een wetsvoorstel van ongeveer dezelfde strekking door de regering aan de Kamer is aangeboden. Hij informeerde bij de initiatiefnemers hoe zij laatstgenoemd wetsvoorstel beoordelen, vooral in relatie tot hun voorstel. Aansluitend vroeg hij of er mogelijkheden bestaan om beide wetsvoorstellen te integreren. Worden hiertoe reeds initiatieven ontplooid? Of zijn de verschillen tussen beide voorstellen dermate groot, dat zij niet kunnen worden samengevoegd?

Dit lid wees er op dat bij werkgevers grote bezwaren leven tegen dit wetsvoorstel. Uit een enquête die vorig jaar in opdracht van de Raad van

de Centrale Ondernemingsorganisaties (RCO) is gehouden, blijkt namelijk dat een behoorlijk aantal bedrijven en bedrijfstakken reeds initiatieven ontplooit in de richting van de bevordering van arbeidsparticipatie van allochtonen. Dit lid noemde met name het project van de Nederlandse Zorgfederatie (NZF), waarin ziekenhuizen en andere zorginstellingen zich hebben verplicht om in de komende vier jaren 3000 allochtonen aan een baan te helpen. Hoe beoordelen de initiatiefnemers deze gang van zaken in het licht van hun voorstel?

In dit wetsvoorstel wordt bij de bevordering van de arbeidsparticipatie van de allochtonen de nadruk gelegd op de positie van het bedrijfsleven. Betekent dit dat de indieners de schuld van de huidige problematiek met name bij de werkgevers leggen? De positie van de arbeidsbureaus komt nauwelijks aan de orde. In zijn notitie «Allochtonen op de arbeidsmarkt van onderzoek naar beleid» (juli 1991) heeft dr. J. Veenman aangegeven dat in de relatie tussen de allochtonen en de arbeidsbureaus ook het een en ander mis is. Dit lid leidde uit deze notitie af dat de afnemende motivatie van allochtonen om te solliciteren na vele afwijzingen het (ongunstige) beeld dat veel personeelsconsulenten hebben over allochtone werkzoekenden bevestigt. Op welke wijze denken de initiatiefnemers deze drempels weg te nemen?

Een centraal element in het voorliggende wetsvoorstel was naar zijn mening het begrip «evenredige vertegenwoordiging», een begrip dat enige toelichting vereist. Het was hem namelijk onduidelijk onder welke omstandigheden van zo'n vertegenwoordiging gesproken kan worden. Deze onduidelijkheid geldt eveneens de reikwijdte van het begrip «allochtonen». De opstellers van het wetsvoorstel noemen enige categorieën (Marokkanen, Turken, Surinamers/Antillianen, Chinezen). Groepen, waarvan de indeling is gebaseerd op etniciteit. Maar moeten degenen, die onder de juridische term «vluchtelingen» vallen, ook tot de doelgroep worden gerekend? Overigens vroeg dit lid hoe de opmerking in de memorie van toelichting (blz. 20) betreffende de omvang van de werkloosheid van Antillianen/Arubanen zich verhoudt tot de conclusie, die in de publicatie Multi-culturele arbeid (SMO-Informatief 92-4) op blz. 15 wordt getrokken. Daar wordt namelijk gesteld dat de arbeidsparticipatie van deze bevolkingsgroep vrijwel even hoog is als die van de autochtone bevolking.

Volgens de initiatiefnemers zouden indirecte vormen van discriminatie zich op de arbeidsmarkt voordoen in de vorm van het onnodig verhogen van functie-eisen. In hoeverre wordt deze vorm door het onderhavige wetsvoorstel weggenomen?

In relatie tot het openbaar jaarverslag merkte het lid van de RPF-fractie op dat bedrijven in hun sociaal jaarverslag expliciet aandacht kunnen besteden aan de positie van etnische minderheden. Dit kan vervolgens met de ondernemingsraad worden besproken. Waarom hebben de indieners niet voor deze, minder vergaande, optie gekozen?

Hoofdstuk 2. De werkloosheid onder allochtonen

De leden van de fractie van D66 onderschreven de mening van de initiatiefnemers dat de werkloosheid onder allochtonen een ernstig en hardnekkig probleem is. Zij vroegen of de resultaten van het onderzoek waaruit bleek, dat objectieve factoren slechts een derde van de verschillen in werkloosheid tussen allochtonen en autochtonen verklaren, door recenter onderzoek gesteund wordt, aangezien het onderzoek waar zij naar verwijzen uit 1990 dateert.

Het initiatiefvoorstel beoogt om door een rapportageplicht van bedrijven en door het opstellen van een taakstellend werkplan per bedrijf de evenredige instroom van allochtonen binnen de bedrijven te bevoor-

deren. Toch wordt betwijfeld of deze instrumenten daartoe voldoende zijn. De leden van de fractie van Groen Links deelden deze twijfel. In de memorie van toelichting valt die twijfel echter niet te bespeuren. Graag zagen de hier aan het woord zijnde leden daarom een reactie van de indieners op de mening van onder meer de minderhedenorganisaties dat meer verplichtende maatregelen onvermijdelijk zijn. Zijn de indieners niet van mening dat de hardnekkigheid van de onevenredige hoge werkloosheid van allochtonen weinig reden tot optimisme geeft over het effect van de voorgestelde instrumenten? Met name wilden deze leden vernemen of ooit overwogen is om een quota-verplichting in te voeren, zoals onder meer bepleit door het NCB en door de heer J. Veenman van de EUR? Ook tijdens de door de Tweede Kamer in december 1992 gehouden hoorzitting werden deze geluiden van meerdere kanten geuit. De hier aan het woord zijnde leden waren vooral getroffen door het pleidooi van de heer Veenman om opheffing van de bestaande discriminatie op de arbeidsmarkt centraal te stellen. De heer Veenman stelt in zijn studie «Allochtonen op de arbeidsmarkt, van onderzoek naar beleid» dat sociaal-normatieve, subjectieve criteria bij de selectie van personeel een belangrijke rol spelen, en zelfs meer en meer van doorslaggevend belang zijn. Hij stelt voorts dat deze subjectieve criteria de grootste belemmering vormen voor allochtonen op de arbeidsmarkt, omdat hierin cultuurverschillen, ethnocentrisme en vooroordeel van de kant van de selecteurs een rol spelen. De leden van de fractie van Groen Links vroegen de initiatiefnemers op deze stelling te reageren. Valt te verwachten dat met de rapportageplicht en het werkplan er voldoende sancties worden geschapen om aan deze discriminatie een einde te maken?

Overigens zijn er ook andere instrumenten voorgesteld dan quoterings als aanvulling op de in het initiatiefvoorstel voorgestelde verplichtingen. Met name het ontwikkelen van positieve financiële prikkels is daartoe een middel. Zijn de indieners met ons van mening dat zulks een effectief aanvullend middel zou kunnen zijn? De evaluatie van het 1000-banenplan voor Molukkers zou daarvoor argumenten kunnen opleveren.

Daarnaast vroegen de hier aan het woord zijnde leden aan de initiatiefnemers de verschillende voor- en nadelen van contract compliance op een rij te zetten.

Hoofdstuk 3. De voorgeschiedenis

3.1. Het accoord van de Stichting van de Arbeid

Het Stichtingsaccoord gesloten door werkgevers en werknemers en nu in uitvoering in samenspel met de arbeidsvoorziening en de organisaties van minderheden mag naar de mening van de leden van de CDA-fractie niet worden verstoord door wetgeving, maar mag er slechts door worden versterkt.

3.2. De eerste interim-evaluatie van het Stichtingsaccoord

De leden van de fractie van D66 deelden de mening van de initiatiefnemers dat, gezien de magere resultaten van de eerste evaluatie van het Stichtingsaccoord, het moment gekomen is dat de politiek een eigen verantwoordelijkheid neemt. Het feit, dat 63% van de bedrijven die het accoord kenden niet voornemens was een werkplan of een inventarisatie op te stellen, vonden zij in dat opzicht illustratief.

De leden van de fractie van Groen Links wensten nader in te gaan op een aantal onderdelen van het wetsvoorstel en de memorie van toelichting. Zij stelden overigens de uitvoering onderbouwing en de

bijgevoegde cijfers zeer op prijs. Zijn er inmiddels recentere gegevens beschikbaar waaruit valt af te leiden of de extra inspanningen die in de Stichting van de Arbeid zijn overeengekomen tot verschuivingen of verbeteringen in de arbeidsmarktpositie van allochtonen hebben geleid?

3.3. Een beoordeling van het Stichtingsaccord

De leden van de CDA-fractie deelden met de indieners de mening, dat het Stichtingsaccord naar individuele bedrijven niet verplichtend werkt, maar zij waren wel van mening, dat de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties door het «accord» te sluiten zichzelf de plicht hebben opgelegd om het ook tot een succes te maken en allen daaraan te verplichten. Met het oog hierop gaven de leden van de CDA-fractie te kennen dat zij zich gedurende de looptijd van dit accord wat terughoudender wensten op te stellen ten aanzien van wetgeving. De leden van de CDA-fractie wilden deze opmerking plaatsen, omdat in de memorie van toelichting voor de mening van de CDA-fractie alleen naar de UCV van 17 september 1990 wordt verwezen en niet naar het mondeling overleg van 19 febr. 1992.

De initiatiefnemers verwachten geen verbetering van de naleving van het accord. Kunnen zij ook aangeven of recente cijfers hen daartoe aanleiding geven, zo vroegen de leden van de CDA-fractie.

De leden van de fractie van D66 zouden van de initiatiefnemers willen vernemen, waarop de verwachting dat geen spectaculaire verbetering van de naleving van het Stichtingsaccord te verwachten is, gebaseerd is en of er sinds de totstandkoming van het wetsvoorstel recentere gegevens hierover beschikbaar zijn.

De leden van de fractie van D66 vonden het vanzelfsprekend, dat de tot stand gekomen afspraken tussen sociale partners gehandhaafd zullen blijven als het voorliggende wetsvoorstel wet wordt, maar zij vroegen of de initiatiefnemers redenen hebben om aan te nemen dat dat niet zo zou kunnen zijn.

Hoofdstuk 4. Het doel en hoofdlijnen van de wet

Naast de in het voorgaande gestelde politiek-strategische en opportuniteitsvragen hadden de aan het woord zijnde leden van de PvdA-fractie enkele vragen over de gekozen vormgeving van het wetsvoorstel. Allereerst hadden deze leden behoefte aan nadere verduidelijking van wat bedoeld wordt met evenredige vertegenwoordiging. Enerzijds wordt in de memorie van toelichting gesproken over allochtonen, die op zijn minst naar evenredigheid van het regionale arbeidsaanbod waarvan zij deel uitmaken, vertegenwoordigd zouden moeten zijn in de personeelsbestanden van de arbeidsorganisaties (pag. 10 van de memorie van toelichting), anderzijds wordt gesteld dat in het initiatiefwetsvoorstel quoterings niet aan de orde is (pag. 13). Wat betekent dan in dit verband «op zijn minst»? Houdt dat niet in dat tenminste dat percentage vertegenwoordigd moet zijn in de onderneming?

Het doel van de wet wordt in belangrijke mate bewerkstelligd door de door de wet geboden mogelijkheid tot maatschappelijke druk. Deze kan met name ontstaan door de openbaarheid van belangrijke relevante gegevens aan de hand waarvan de mate van participatie van allochtonen aan het arbeidsproces op micro-niveau, in de onderneming of instelling, kan worden vastgesteld. Naar de mening van de leden van de VVD-fractie is die openbaarheid een essentieel onderdeel van dit wetsvoorstel, omdat het daardoor voor individuen uit of organisaties van de doelgroepen mogelijk wordt, te reageren op een eventuele, in relatie

tot de arbeidsmarktsituatie in de regio geconstateerde ondervertegenwoordiging van allochtonen in het werknemersbestand van een onderneming. Hoewel de leden van de VVD-fractie zich in die vorm van openbaarheid geheel konden vinden, vroegen zij desalniettemin of niet het risico bestaat, dat een dergelijke openbaarheid en daarvan afgeleide maatschappelijke druk juist weerstand zou kunnen oproepen bij met name werkgevers.

De leden van de fractie van de VVD hadden met instemming kennis genomen van de uitspraak in de memorie van toelichting (p. 13), dat in dit wetsvoorstel quoterings niet aan de orde is. Quoterings zou voor hen ook niet aanvaardbaar zijn geweest, zo stelden zij. In dat verband wezen zij erop dat naar hun mening ook van het hanteren van streefcijfers geen verplichting kan uitgaan in die zin, dat er impliciet toch sprake zal zijn van quoterings. Voorts vroegen zij in hoeverre het begrip evenredigheids, zoals dat is toegelicht op p. 15 van de toelichting, te weten het percentage allochtonen in de arbeidsorganisatie afgezet tegen het percentage allochtonen in de regionale beroepsbevolking, impliciet niet toch een vorm van quoterings inhoudt.

De leden van de fractie van D66 vroegen of het niet mogelijk zou zijn als extra positieve sanctie, dus naast het zich verwerven van een goede naam voor werkgevers die zich positief onderscheiden, een jaarlijkse prijs in te stellen voor werkgevers die zich inspinnen meer allochtonen in dienst te nemen.

Voorts vroegen de leden van de fractie van D66 of de verwachting dat organisaties die zich bezighouden met racismebestrijding en organisaties van minderheden de openbare rapportages zullen gebruiken om maatschappelijke druk uit te oefenen op werkgevers die zich onvoldoende inspinnen, gebaseerd is op reacties van die organisaties.

Verder vonden deze leden het terecht, dat quoterings in dit wetsvoorstel niet aan de orde is. Zij constateerden met tevredenheid, dat de in het voorstel beoogde evenredigheids gerelateerd wordt aan het beschikbare arbeidsaanbod, gedifferentieerd naar regio, kwalificatie- en geschiktheids-eisen. Deze gegevens moeten geleverd worden door de RBA's, zo bleek hen uit de artikelsgewijze toelichting op artikel 2. Deze leden vroegen echter of dergelijke gegevens feitelijk bij alle RBA's aanwezig zijn.

Ten slotte waren de leden van de D66-fractie voorstander van het invoeren van «contract compliance». Zij zouden gaarne van de initiatiefnemers een nadere uiteenzetting vernemen, waarom dat middel om bedrijven, die zich inspinnen allochtonen in dienst te nemen, te belonen, in dit voorstel geen plaats heeft gekregen.

Hoofdstuk 5. Nadere uitwerking van de wet

5.1. De openbare rapportage

De leden van de CDA-fractie merkten op dat het initiatiefwetsvoorstel op enige punten sterk afwijkt van het SER-advies. Het belangrijkste punt is wel de openbaarmaking van de rapportage en de deponering bij de Kamers van Koophandel.

Ervan uitgaande dat de bedoeling van de wet is om meer allochtonen in dienst te nemen, vonden de leden van de CDA-fractie het gerechtvaardigd zichzelf en de initiatiefnemers de vraag te stellen of van deze wet een stimulerend effect uit zal gaan. In de ogen van deze leden moet de verslaglegging het proces van zelf gemaakte afspraken bevorderen en niet het effect hebben of krijgen van een «schandpaal-effect».

Dat discriminatie aangepakt dient te worden achtten de leden van de

CDA-fractie buiten twijfel, maar zij waren van mening, dat de Wet gelijke behandeling voldoende aanknopingspunten biedt. Het deponeren bij de Kamers van Koophandel, die hoofdzakelijk de functie hebben van serviceverlenende instituten voor het bedrijfsleven, achtten deze leden niet zo vanzelfsprekend. Waarom is niet gekozen voor de RBA's, zo vroegen zij. Is de RBA niet bij uitstek de instantie, die ook nog mee kan beoordelen in hoeverre de doelgroepen zijn benaderd of hadden kunnen worden benaderd voor het verkrijgen van werkgelegenheid? Hoe zien de initiatiefnemers de relatie tussen het landelijk percentage allochtonen, het plaatselijk of regionaal percentage en de evenredige vertegenwoordiging? Zouden werkgevers in een omgeving met veel allochtonen eerder aangesproken kunnen worden op nalatigheid dan een werkgever, die in een omgeving zijn bedrijf voert waar praktisch geen allochtonen wonen? Het zijn allemaal vragen, die de twijfel van deze leden over openbaarmaking versterken, los van de vraag van de beschikbaarheid voor bepaalde functies.

Is openbaarmaking, zo vroegen de leden van de CDA-fractie, voor een ieder toegankelijk los van het doel wat daar mee wordt gediend en zijn kopieën altijd opvraagbaar? Op blz. 19 van de memorie van toelichting wordt gesteld, dat van bedrijven met 10 tot 35 werknemers geen openbare verslaggeving wordt gevraagd, omdat dat sneller tot individuen herleid kan worden. Kunnen de initiatiefnemers dit nader verduidelijken, zo vroegen de leden van de CDA-fractie. In de afgelopen jaren is veel werkgelegenheid ontstaan in het midden- en kleinbedrijf en willen de initiatiefnemers deze groep extra stimuleren door geen openbaarmaking?

De leden van de PvdA-fractie konden zich vinden in de motieven voor een pleidooi tot openbare rapportage. «Dankzij de openbare rapportage is de samenleving in staat het actieve beleid in de ondernemingen en instellingen te beoordelen... Daarnaast is het van belang dat de openbare rapportage ook bijdraagt aan een mentaliteitsverandering in de onderneming of instelling... Zo ontstaat de mogelijkheid van het uitoefenen van indirecte maatschappelijke pressie», aldus de memorie van toelichting.

Ondanks deze op zichzelf beschouwd juiste benadering van de effecten van een openbare rapportage, vroegen deze leden of de praktische uitvoering van dit voornemen niet op grote problemen stuit. De door de initiatiefnemers beoogde dynamische relatie tussen het ter zake gevoerde dan wel te voeren beleid van de onderneming of instelling enerzijds en de mogelijkheid van maatschappelijke druk anderzijds, zal naar de mening van de leden van de PvdA-fractie niet kunnen ontstaan bij het louter deponeren van jaarlijkse rapportages bij de Kamers van Koophandel.

Er moet, naar de mening van deze leden, een duidelijker organisatorisch kader worden aangegeven, waar direct betrokkenen elkaar daadwerkelijk kunnen aanspreken. De genoemde organisaties als de Anne Frankstichting, het Landelijk bureau Racismebestrijding, het Nederlands Centrum Buitenlanders en de organisaties verenigd in het Landelijk Advies- en Overlegorgaan zullen, naar de mening van deze leden, daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen in gecoördineerde actie. Hoe zien de initiatiefnemers deze instellingen actie ondernemen naar aanleiding van de duizenden rapportages van ondernemingen in het hele land? Vereist een daadwerkelijke invloed niet een duidelijker aangegeven organisatorisch kader, waarin de organisaties van migranten en andere maatschappelijke organisaties kunnen opereren? Waarom is niet gekozen voor de regionale adviescommissies – bestaande uit vertegenwoordigers van organisaties van migranten – met de RBA's overleg plegen en invloed uitoefenen op de werkplannen van RBA's?

Ware het niet beter aan te sluiten op bestaande organisatorische

kaders op regionaal niveau, zodat de maatschappelijke druk functioneler tot uitdrukking kan komen? De leden van de PvdA-fractie concludeerden dat het louter deponeren van de rapportages bij de Kamers van Koophandel te vrijblijvend is om daadwerkelijk maatschappelijke druk uit te oefenen. Een duidelijke organisatorische inbedding is noodzakelijk wil de effectiviteit groot zijn, zo meenden deze leden.

De leden van de VVD-fractie konden instemmen met een jaarlijkse openbare rapportage. Met betrekking tot de inhoud daarvan wensten zij de volgende opmerkingen te maken.

Deze leden vroegen om een toelichting bij de noodzaak van het vermelden van de sector waarbinnen de onderneming werkzaam is (wetstekst) c.q. de bedrijfstak respectievelijk de kerntaken (memorie van toelichting). De in de toelichting op p. 14 onder ad 2 genoemde redenen zijn in feite geheel gerelateerd aan de regio, zodat waarschijnlijk alleen vermelding van de plaats van vestiging zou kunnen volstaan. In de tweede plaats verzochten deze leden zorgvuldigheid bij het hanteren van het woord «personen». Zo wordt in de toelichting onder 5.2 bij punt 3 gesproken over personen, waar werknemers wordt bedoeld, aannemende dat andere personen dan werknemers die in de organisatie werkzaam zijn, zoals uitzendkrachten, gedetacheerden, buitenfirma's en dergelijke in het kader van de rapportage niet meetellen. In de derde plaats merkten deze leden op, dat wanneer het de bedoeling is na te kunnen gaan in welke verhouding allochtone werknemers deel uit maken van de groep werknemers met een volledige dienstbetrekking, alsmede van de groep deeltijdwerkers, zoals onder 5.2 van de toelichting onder punt 3 en 4 wordt gesuggereerd, de wetstekst in artikel 7 onder b dan ook in die zin dient te worden geformuleerd. De huidige wetstekst geeft wel inzicht in het percentage allochtonen onder de werknemers met een volledige dienstbetrekking, maar niet ten aanzien van de deeltijdwerkers. De vierde opmerking betrof de verplichting tot het geven van een toelichting op de genoemde kwantitatieve gegevens. De aan het woord zijnde leden achtten een dergelijke toelichting alleen relevant, voor zover het de doelgroep betrof. Zij stelden dan ook voor de wetstekst in artikel 7 onder d in die zin aan te passen. De huidige tekst verplicht, naar de mening van deze leden ten onrechte tot het geven van een toelichting op de samenstelling van het gehele personeelsbestand en alle, ook de niet-allochtone betreffende mutaties.

De laatste opmerking bij dit deel van het wetsvoorstel betrof de tekst van artikel 7 onder e respectievelijk de toelichting daarop in de toelichting onder 5.2 ad 8. Naar de mening van de leden van de VVD-fractie zou in de tekst van de wet in ieder geval opgenomen moeten zijn, dat het gaat om gevolgtrekkingen «in relatie tot de in artikel 2 en 3 genoemde verplichting». Maar ook met die toevoeging komt de uitvoering van deze verplichting, naar de mening van deze leden, al heel dichtbij de inhoud van het werkplan. Dat geldt eens te meer bij het lezen van de toelichting onder 5.2 ad 8, zo stelden deze leden. Daarmee zou het bewust niet van een openbaar karakter voorziene werkplan langs een andere weg alsnog, tenminste voor een deel openbaar worden. De aan het woord zijnde leden hadden hiertegen bezwaar. Zij menen met de indieners, dat «het bestrijden van directe en indirecte discriminatie het beste kan geschieden met behulp van cijfermatige gegevens omtrent de deelname van allochtonen aan het arbeidsproces» (toelichting pag. 17) en achtten dit deel van artikel 7 dan ook niet gewenst.

De leden van de GPV-fractie konden zich vinden in een jaarlijkse rapportageverplichting. Een aantal vragen wensten zij echter nader beantwoord. Met de openbaarheid van de rapportages wordt beoogd werkgevers zich publiekelijk te laten verantwoorden over het gevoerde

beleid om tot een meer evenredige vertegenwoordiging van allochtonen te komen. De initiatiefnemers gaan ervan uit dat de mogelijkheid tot het uitoefenen van maatschappelijke druk een effectief middel is ter bestrijding van vooroordelen en discriminatie op de arbeidsmarkt. Deze leden konden zich dit goed voorstellen, maar stelden de vraag of hiermee de bedrijven niet in diskrediet kunnen worden gebracht, wat negatieve gevolgen zal hebben voor de concurrentiepositie. Tevens stelden zij de vraag of de gekozen vorm van openbaarheid geen vorm van maatschappelijke pressie beoogt uit te lokken die de grenzen van de rechtsorde benaderd. Wordt door de initiatiefnemers in feite niet gekozen voor de methode van de schandpaal, waartegen ondernemingen weinig juridisch verweer kunnen opbrengen?

5.2. *De aard van de rapportage*

De leden van de fractie van D66 vroegen waarom bij de gegevens die de jaarlijkse openbare rapportage minimaal moet bevatten, geen gegevens over het aandeel van allochtone vrouwen binnen het personeelsbestand zijn opgenomen. Zij vroegen of dit, gezien de arbeidsmarktsituatie van die groep, niet gerechtvaardigd zou zijn en verwezen verder naar het door hen opgemerkte bij hoofdstuk 1.

De leden van de D66-fractie zouden voorts gaarne een nadere uiteenzetting van de initiatiefnemers zien omtrent hun beweegredenen om in de openbare rapportage geen gegevens omtrent het functieniveau op te nemen. Het is immers bekend, dat veel allochtonen de qua functie laagste banen hebben, zodat een kwantitatieve evenredigheid nog geen kwalitatieve evenredigheid hoeft te betekenen.

Verder vroegen deze leden welke mogelijkheden er zijn om een negatieve beeldvorming te voorkomen voor een werkgever die zijn personeel, om welke reden dan ook, niet recruteert op de regionale arbeidsmarkt. Als deze werkgever bijvoorbeeld de landelijke arbeidsmarkt als recruitersveld heeft, welke «afspiegeling» is dan op hem van toepassing? Deze leden waren er zich van bewust, dat het hier niet gaat om een veel voorkomend verschijnsel, maar zouden hierover graag de mening van de initiatiefnemers vernemen.

Het was de leden van de fractie van Groen Links opgevallen dat de initiatiefnemers zich uitsluitend richten op de instroom van allochtonen in het arbeidsproces. Deze leden vroegen de initiatiefnemers waarom niet is gekozen om ook de doorstroom van allochtonen van de lagere naar de hogere functies binnen bedrijven onderdeel te laten uitmaken van de verslagverplichting. Uit onderzoek is immers gebleken dat ook daar een knelpunt ligt in de arbeidsparticipatie van allochtonen. Aanvulling op de verslagverplichting zou bijvoorbeeld de volgende vragen kunnen zijn:

- Op welke posten komen allochtonen binnen;
- in hoeverre is dit ten opzichte van het door betrokkene gevolgde onderwijs «onder het niveau»;
- hoe is de doorstroming binnen het bedrijf geregeld;
- in welke mate participeren allochtonen daarin.

Het was deze leden bekend dat er nogal wat regionale verschillen bestaan in de arbeidsmarkt. Vooral in de grote steden is sprake van een concentratie van allochtonen, zo blijkt uit meerdere onderzoeken. Met het oog hierop vroegen zij de initiatiefnemers of deze overwogen hebben om aan te sluiten bij dit gegeven en bijvoorbeeld de verplichtingen uit het wetsvoorstel meer naar regio te differentiëren. Daardoor zouden wellicht overbodige verplichtingen in gebieden waar vrijwel geen allochtonen wonen voorkomen kunnen worden. Graag vernamen zij de opvatting van de indieners hieromtrent.

5.3. Het taakstellend werkplan

Met instemming hadden de leden van de PvdA-fractie geconstateerd dat de initiatiefnemers voorstellen dat de ondernemingen, alvorens over te gaan tot het opstellen van een taakstellend werkplan, informatie inwinnen bij de RBA's. «Omdat de RBA's een functie hebben in het bemiddelen van allochtonen op de arbeidsmarkt», aldus de memorie van toelichting, «ligt het voor de hand dat de ondernemingen zoveel mogelijk samenwerken met de RBA's bij het opstellen van de taakstellende werkplannen».

Aangezien plannen van ondernemingen aangepast of gewijzigd kunnen worden op grond van hun jaarlijkse rapportage, vroegen deze leden waarom de initiatiefnemers niet gekozen hebben voor het deponeren van de openbare rapportage bij de RBA's, maar bij de Kamers van Koophandel. Is het niet een omweg indien de RBA's de rapportages bij de Kamers van Koophandel moeten opvragen? Waarom is er niet gekozen voor de rechtstreekse verbinding tussen RBA's en ondernemingen voor zowel de taakstellende werkplannen als de jaarlijkse rapportage?

De leden van de VVD-fractie steunden de door de indieners gemaakte keuze om aan de betrokken medezeggenschapsorganen geen instemmingsrecht toe te kennen. Naast de in de toelichting daarvoor genoemde argumenten was naar de mening van deze leden ook het feit dat de personeelsvoorziening primair een taak is van de werkgever een extra reden om niet over te gaan tot instemmingsrecht. Zij vroegen tegen deze achtergrond een verduidelijking bij de opmerking in de toelichting (p. 17), dat in diverse regelingen het instemmingsrecht ten aanzien van onderdelen van het taakstellend werkplan zal gelden.

De leden van de VVD-fractie hadden in de toelichting gelezen, dat «zoals duidelijk zal worden aan het niet-opstellen van een taakstellend werkplan geen aparte sanctie verbonden is». Zij constateerden dat hun dienaangaande helaas toch nog niet alles duidelijk was en vroegen om een toelichting bij deze zinsnede.

Gezien het complementaire karakter van het initiatiefwetsvoorstel ten opzichte van het Stichtingsaccord vroegen de leden van de fractie van D66 of het taakstellend werkplan, zoals dat in het initiatiefwetsvoorstel wordt vormgegeven, gelijk is aan het taakstellend werkplan van het Stichtingsaccord. De initiatiefnemers vermelden, dat deze werkplannen niet veel van elkaar verschillen. De leden van de fractie van D66 vroegen of het niet expliciet noemen van het maken van afspraken met de arbeidsvoorzieningsinstanties het enige verschil is. Zij vonden dit punt van belang in verband met de mogelijke gevolgen voor de administratieve last van het bedrijfsleven.

Deze leden vroegen of het consistent is, dat de initiatiefnemers enerzijds constateren, dat veel werkgevers wat betreft de recrutering van personeel de kanalen van de arbeidsvoorziening niet gebruiken, maar er anderzijds vanuit gaan dat de onderneming bij de arbeidsvoorzieningsinstanties informatie zal inwinnen, alvorens over te gaan tot het opstellen van een taakstellend werkplan.

De leden van de fractie van D66 waren het met de initiatiefnemers eens, dat het van groot belang is dat de bevoegdheden van medezeggenschapsorganen in dezen worden uitgebreid; zij vroegen of in de praktijk veel medezeggenschapsorganen zich inspannen om allochtonen aan werk te helpen. De medezeggenschapsorganen behartigen immers primair de belangen van het reeds aanwezige personeel. Gaarne vernamen zij de mening van de initiatiefnemers hierover.

De leden van de D66-fractie vroegen verder of het, gezien de extra

achterstand die allochtone vrouwen en jeugdigen op de arbeidsmarkt hebben, niet gewenst zou zijn in het voorstel op te nemen dat het taakstellend werkplan aan deze groepen aparte aandacht moet besteden. Gaarne vernamen zij hierover een reactie van de initiatiefnemers.

De leden van de fractie van Groen Links vroegen de initiatiefnemers waarom gekozen is het taakstellend werkplan na overleg met de Ondernemingsraad vast te stellen en niet in overleg met de Ondernemingsraad.

De leden van de GPV-fractie hadden kennis genomen van het voorstel om de werkgever te verplichten na overleg met de ondernemingsraad dan wel dienstcommissie een intern werkplan op te stellen. Zij constateerden dat hiermee een voorstel uit het Stichtingsaccord dat materieel vrijwel identiek is wettelijk wordt vastgelegd. Gezien het feit dat in 63% van de bedrijven die bekend zijn met de inhoud van het accordement niet voornemens is een taakstellend werkplan of een inventarisatie op te stellen, lijkt een dergelijke verplichting gewenst. Deze leden wensten echter eerst duidelijkheid te hebben over de vraag of de betrokken bedrijven alle in staat zijn om aan deze verplichting te voldoen. Kan eveneens bij benadering worden aangegeven voor hoeveel bedrijven deze verplichting gaat gelden en welke financiële consequenties een en ander heeft?

5.4. *Wie moet er rapporteren?*

De leden van de PvdA-fractie betreurden het dat de initiatiefnemers de suggestie van de Raad van State om deze wet van toepassing te verklaren op ondernemingen met meer dan 10 werknemers niet hebben overgenomen. De openbare rapportage zal indien cijfermatige gegevens worden verstrekt geen problemen moeten opleveren voor de privacy van allochtone werknemers.

In het wetsvoorstel van het kabinet wordt een onderscheid gemaakt tussen de verplichting tot administratie voor bedrijven met tenminste 35 personen en verplichting om desgevraagd aan een RBA gegevens, niet zijnde gegevens op naam, te verstrekken door bedrijven waar tenminste 10 personen werkzaam zijn. Ware het niet beter om het initiatief wetsvoorstel in deze zin aan te passen?

De leden van de VVD-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de overwegingen van de indieners om de verplichting tot het opstellen van een rapportage of een werkplan te beperken tot de ondernemingen met meer dan 35 werknemers. Hoewel zij zich herkenden in de argumenten dienaangaande vroegen zij zich tegelijkertijd af of en zo ja hoe, naar de mening van de indieners kon worden voorkomen dat werkgevers met een kleiner personeelsbestand op geen enkele wijze geconfronteerd zouden worden met de onderhavige problematiek en hun verantwoordelijkheden dienaangaande.

De initiatiefnemers hebben ervoor gekozen om dit wetsvoorstel van toepassing te verklaren op bedrijven met meer dan 35 werknemers. Vanuit de organisaties van allochtonen is erg aangedrongen om ook de overige bedrijven onder dit wetsvoorstel te laten vallen. Ook de RvS acht een volledige vrijstelling daarvan onvoldoende gemotiveerd. De leden van de fractie van Groen Links menen dat het daarbij om een zodanig substantieel deel van de arbeidsmarkt gaat, dat hun bijdrage aan de instroom van allochtonen niet gemist kan worden. Waaruit maken de indieners op dat de afspraken met de Stichting van de Arbeid voor deze categorie bedrijven wel tot bevredigende resultaten zal leiden, zo wilden deze leden weten. Zijn er overigens gegevens bekend over de deelname

van allochtonen in het midden- en kleinbedrijf en over de toe- of afname ervan?

Het was de leden van de SGP-fractie opgevallen dat de initiatiefnemers de grens hadden getrokken bij ondernemingen van 35 werknemers, met als argumenten de administratieve lasten en de privacy. Zij hielden daarmee kansrijke sectoren, bijvoorbeeld het midden- en kleinbedrijf buiten de reikwijdte van hun wet. Ook sociale partners en regering kiezen voor een ruimere grens (vanaf 10). Nu vroegen deze leden of niet te overwegen zou zijn die laatste lijn te volgen, maar dan in combinatie met de mogelijkheid voor allochtonen om in vrijheid zelf te bepalen of men al dan niet tot de doelgroep wenst te worden gerekend. Immers, dan zou het privacy-argument niet meer behoeven te gelden naar betrokkenen toe. Gaarne zagen zij deze benadering van een beschouwing van de zijde van de initiatiefnemers voorzien.

De leden van de GPV-fractie constateerden dat uitsluitend arbeidsorganisaties met meer dan 35 werknemers onder de werkingssfeer van het wetsvoorstel vallen. Zij vroegen waarom in artikel 1, lid 1, onder c (onderneming) geen uitzondering wordt gemaakt voor kerkgenootschappen en hun zelfstandige onderdelen, andere genootschappen op geestelijke grondslag, alsmede instellingen van bijzonder onderwijs. Zij wezen erop dat dit wel gebeurt in het wetsvoorstel 22 948 (Tijdelijke wet bevordering arbeidsdeelname allochtonen). De Commissie voor de toetsing van wetgevingsprojecten heeft geadviseerd deze instellingen uit te zonderen van dergelijke verplichtingen als in het onderhavige wetsvoorstel. De leden van de GPV-fractie zouden het op prijs stellen indien ook voor dit wetsvoorstel dit advies wordt overgenomen.

5.5. *Het deponeren van de rapportage*

Hoewel de leden van de D66-fractie zich konden vinden in het voorstel om de rapportages neer te leggen bij de Kamers van Koophandel en Fabrieken, zouden zij gaarne van de initiatiefnemers vernemen, waarom zij niet gekozen hebben voor de RBA's waarvan zij zich konden voorstellen dat die daarvoor, gezien hun taken op het gebied van de arbeidsvoorziening, ook in aanmerking zouden kunnen komen.

5.6. *Doelgroepen en registratie*

Voor het welslagen van de evenredige deelname van allochtonen aan het arbeidsproces is een goede registratie onontbeerlijk, zo merkten de leden van de CDA-fractie op. Zijn de initiatiefnemers voornemens om de registratie te regelen conform de plannen van het kabinet en achtten ze de verplichting tot registratie een noodzakelijke voorwaarde voor het voeren van een beleid dat er op gericht is de deelname van allochtonen aan het arbeidsproces te verbeteren?

De leden van de VVD-fractie hadden met instemming kennis genomen van hetgeen in de toelichting is vermeld ten aanzien van de bepaling welke doelgroepen onder deze wet vallen. Zij vroegen echter wel om een toelichting op het feit, dat de keuze van de doelgroepen zal worden vastgelegd in een algemene maatregel van bestuur en niet in de wet zelve.

Voorts hadden zij vastgesteld, dat in het wetsvoorstel geen aandacht wordt besteed aan de situatie dat iemand niet als allochtoon geregistreerd wenst te worden. In hoeverre bestaat daartoe de mogelijkheid en zo ja, wat zal daarvan dan het gevolg zijn voor de bepaling van de nagestreefde evenredigheid.

De leden van de D66-fractie konden de passage over de doelgroepen onderschrijven. Zij vroegen echter of, wanneer ook vluchtelingen tot de doelgroepen zouden gaan behoren, niet een aanvulling nodig is op artikel 4, lid 2, dat de te registreren gegevens regelt. Het kwam hun voor, dat met de nu opgenomen gegevens een vluchteling, voor deze wet, niet als allochtoon zou gelden.

Deze leden wezen met de initiatiefnemers zelfidentificatie af. Zelfidentificatie wordt, zo constateerden zij, door het kabinet en door de Stichting van de Arbeid ook wel beperkter gedefinieerd als het, in voorkomend geval, door betrokkene kiezen uit twee verschillende geboortelanden, namelijk die van de moeder en die van de vader. De leden van de fractie van D66 gingen er vanuit, dat de initiatiefnemers zelfidentificatie ook in deze beperkte zin afwijzen en dat hun bedoeling is het hebben van één allochtone ouder voor deze wet voldoende te doen zijn om tot allochtoon te worden gerekend. Dat leek deze leden ook redelijk, aangezien het bepalen of een onderneming voldoende allochtonen in dienst heeft niet mag afhangen van de subjectieve mening van de betrokken werknemers, maar objectief moet geschieden. Ook vonden zij het afwijzen van zelfidentificatie in beperkte zin wenselijk, aangezien op die wijze de administratieve last voor de werkgever zo gering mogelijk blijft. Gaarne vernamen zij van de initiatiefnemers of zij het met deze standpunten eens zijn.

Voorts gaven de leden van de fractie van D66 te kennen dat zij de noodzaak van registratie in het kader van dit wetsvoorstel onderschreven. Evenzeer erkenden zij de gerechtvaardigde terughoudendheid die, ook onder allochtonen, leeft als het gaat om registratie. Deze leden vonden het dan ook terecht dat het wetsvoorstel de registratie met zoveel mogelijk waarborgen omkleedt. Zij vonden dan ook, dat de werkgever verplicht moet worden de registratie bij de Registratiekamer aan te melden en zouden deze afwijking van het Besluit genormeerde vrijstellingen bij wet geregeld willen zien. Gaarne vernamen zij hierover de mening van de initiatiefnemers.

Daarnaast achtten deze leden het van het grootste belang, dat de openbare rapportage een juist en eerlijk beeld geeft van de aanwezigheid van allochtonen in een onderneming. Dat beeld kan verstoord worden als de onderneming weliswaar allochtonen in dienst heeft, maar deze zich niet als zodanig willen laten registreren. Dat laatste kan als reden hebben, dat betrokkenen zich verzetten tegen registratie als allochtoon in het algemeen. Ook kan meespelen, dat de registratie werkenden betreft, die geen enkel direct belang hebben bij de verplichtingen die deze wet aan de werkgever oplegt. Om die redenen meenden deze leden dat de werknemer – het gaat hierbij uiteraard om allochtonen en om autochtonen – de verplichting moet worden opgelegd aan de werkgever de nodige gegevens te verstrekken en het gebruik daarvan te gedogen. Omdat deze verplichting mogelijk afwijkt van de inhoud van het toekomstige Besluit gevoelige gegevens zou deze verplichting in het wetsvoorstel moeten worden opgenomen. De leden van de fractie van D66 hechtten er daarbij aan duidelijk te stellen dat deze verplichting naar hun mening alleen redelijk is gezien de privacy-bescherming die het wetsvoorstel biedt. De leden van deze fractie vroegen zich overigens af, of het recht van betrokkene om de gegevens te corrigeren niet reeds voortvloeit uit de WPR. Gaarne vernamen zij over deze punten de zienswijze van de initiatiefnemers.

Het was de leden van de fractie van Groen Links opgevallen dat de doelgroep van het wetsvoorstel met name de tweede generatie allochtonen betreft. Heeft deze keuze te maken met objectief vast te stellen verschillen in arbeidsmarktpositie tussen allochtonen uit de eerste,

tweede respectievelijk derde generatie, of is er slechts een praktische reden voor dit onderscheid? Deze leden meenden ook dat de positie van allochtone vrouwen en meisjes te weinig wordt belicht. Hebben zij geen dubbele handicap op de arbeidsmarkt, zo vroegen deze leden aan de initiatiefnemers. Licht het daarom niet voor de hand om zowel in art. 4 als in art. 9 uitdrukkelijk aandacht te besteden aan de positie van meisjes en vrouwen?

De keuze van de indieners om de registratie van degenen die onder de wet zullen vallen, te regelen bij algemene maatregel van bestuur ontmoette bij de leden van de fractie van Groen Links de nodige twijfel. Gelet op het gevoelige en vergaande karakter ervan, lijkt hun een regeling ervan in de wet zeker te verkiezen. Zijn de indieners deze mening ook toegedaan? Moet daaruit worden afgeleid dat de keuze om dit door middel van delegatie te regelen als een voorlopige en vooral praktische oplossing dient te worden gezien? In dat geval zou een invulling in de wet zelf op een later moment alsnog overwogen kunnen worden. In dit verband wilden zij graag de opvatting van de indieners vernemen over de omschrijving in artikel 1 van het wetsvoorstel Tijdelijke wet bevordering arbeidsdeelname allochtonen (22 948 nr. 1 en 2).

De leden van de fractie van de SGP zaten nog wel met een vraag omtrent het generieke karakter van het wetsvoorstel. Zij konden zich namelijk voorstellen dat er identiteitsgebonden organisaties, die tevens als werkgever optreden in de zin van deze wet, in hun benoemingsbeleid aan te werven personeel eisen menen te moeten stellen waaraan allochtonen, medemensen met andere normen- en waardenpatronen niet zelden, bezwaarlijk kunnen voldoen. Als voorbeelden dienen bijvoorbeeld uitgeverijen, omroepen, educatieve instellingen, zorginstellingen. Zouden de initiatiefnemers bereid zijn te voorzien in een ontheffingsmogelijkheid voor zekere werkgevers, die hun ontheffingsverzoek uiteraard met redenen moeten omkleden, van de verplichtingen van deze wet? Toegegeven, de wet verplicht elke werkgever tot het streven naar evenredige vertegenwoordiging binnen zijn onderneming van allochtonen. Over dat streven moet verantwoording worden afgelegd. Wanneer onverhoopt vanuit een bepaalde identiteit niet tot benoeming of aanstelling van een allochtoon kan worden gekomen, zou dat als een serieus streven moeten aangemerkt worden. Kunnen de initiatiefnemers deze stelling bevestigen?

Voor het overige zagen de leden van de SGP-fractie met belangstelling uit naar de verdere schriftelijke en eventuele mondelinge behandeling van dit initiatief-wetsvoorstel waarin nog vele meer technische details te bespreken zouden zijn. Het ging de hier aan het woord zijnde leden eerstens om enkele meer fundamentele vragen en benaderingen, die als het ware voorafgaan aan het kiezen en formuleren van de details van de voorgestelde regelingen. Overigens waren zij met de initiatiefnemers van mening dat voor de integratie van allochtonen in onze samenleving het al of niet hebben van werk van grote betekenis is. Er is inderdaad sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid, zij het dat inderdaad het moment kan aanbreken dat de politiek, nader het parlement, zijn verantwoordelijkheid moet nemen, en dan zó dat autochtonen geen gevoelens van achterstelling ten opzichte van allochtonen behoeven te koesteren (pag. 2 memorie van toelichting).

De leden van de GPV-fractie waren er niet geheel van overtuigd om de doelgroepen bij algemene maatregel van bestuur te bepalen. Zij deelden de opvatting van de Raad van State dat vanwege de verstrekkende gevolgen van de aanwijzing tot allochtoon de omschrijving van groepen, die tot de groep allochtonen geacht worden te behoren, in de wet dient te worden opgenomen. Het argument van de indieners dat flexibiliteit

gewenst is vonden zij weinig overtuigend gezien het feit dat er in artikel 11 van het wetsvoorstel een evaluatiebepaling is opgenomen. Biedt dit artikel niet voldoende mogelijkheden om slagvaardig op nieuwe ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in te spelen?

Tevens stelden zij de vraag wie er onder de definitie van allochtonen, bedoeld in artikel 1 onder f, behoren te vallen. Behoren Antillianen en Surinamers die de Nederlandse nationaliteit bezitten tot de groep allochtonen op basis van het onderhavige wetsvoorstel?

De leden van de GPV-fractie onderkenden het belang van een bepaalde vorm van registratie voor het voeren van een beleid dat er op is gericht de deelname van allochtonen aan het arbeidsproces te verbeteren. Een heldere omschrijving waartoe de registratie dient is dan van groot belang. Deze leden onderschreven dan ook de verplichting de personeelsregistratie voor geen ander doel te gebruiken dan voor deze wet noodzakelijk is. Zij konden zich voorstellen dat uitsluitend op basis van objectieve herkomstgegevens zal worden geregistreerd: het geboorteland van betrokkene en van diens ouders. Zij vroegen of de registratie in voldoende mate de persoonlijke levenssfeer van allochtonen beschermt. In dit verband vroegen zij waarom in artikel 7 geen bepaling is opgenomen die gegevens op naam uitsluit van de informatieverplichting.

5.7. Handhaving en sancties

De leden van de fractie van D66 vroegen of het mogelijk zou zijn, naast de sancties die het wetsvoorstel nu bevat, om als een werkgever nalatig is – eventueel bij recidive – om een openbare rapportage op te stellen, die te doen opstellen door derden, op kosten van de werkgever. Zij zouden zich namelijk kunnen voorstellen, dat een werkgever er de voorkeur aan geeft een boete te betalen in plaats van een rapportage openbaar te zien gemaakt. Gaarne vernamen zij hierover de zienswijze van de initiatiefnemers.

Hoofdstuk 6. Artikelsgewijze behandeling

Artikel 1

Als een werkgever vanwege de aard van het bedrijf vaak werkt met uitzendkrachten en daarvan een evenredig deel allochtoon is, waarom mogen deze dan niet meetellen als zijnde in dienst van de firma, zo vroegen de leden van de CDA-fractie.

Artikel 2

De leden van de fractie van D66 vroegen of het niet wenselijk zou zijn de in artikel 2 geformuleerde algemene inspanningsverplichting, die gezien de definitie van werkgever in artikel 1, lid 1, onder d, alleen geldt voor werkgevers met 35 of meer werknemers, van toepassing te doen zijn op alle werkgevers, dus ook die met minder dan 35 werknemers.

Artikel 3

Er wordt van de werkgever in dezen een actieve houding verlangd, maar toch ook van de OR, zo namen de leden van de CDA-fractie aan.

Ervan uitgaande dat de in artikel 2 opgelegde verplichting te streven naar evenredige vertegenwoordiging gestalte zal krijgen in het beleid stelden de leden van de VVD-fractie voor om onder a de zinsnede «de uitvoering van» te laten vervallen.

Voorts wensten deze leden te vernemen aan welke specifieke arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden, welke de deelname van de doelgroepen zouden kunnen belemmeren moet worden gedacht.

Afhankelijk van het antwoord op de vorige vraag zou het gewenst kunnen zijn om onder b na «nodig» toe te voegen: en mogelijk.

Verder wensten deze leden te vernemen wat onder b moet worden begrepen onder de tekst «ook overigens zulke maatregelen», daar het alleen kan gaan om maatregelen welke kunnen worden geacht te behoren tot de verantwoordelijkheid van en gelegen te zijn binnen de mogelijkheden van de werkgever.

Artikel 4

De leden van de VVD-fractie meenden dat de onder lid 2 gekozen formulering betekent dat in het kader van deze wet een afzonderlijke administratie dient te worden bijgehouden van alle werknemers; voorgesteld wordt om de registratie te integreren in de normale personeelsadministratie, dan wel een afzonderlijke administratie aan te leggen voor de o.b.v. geboorteland en geboorteland ouders daarvoor in aanmerking komende werknemers, waarbij het onderdeel d van lid 2 dan kan vervallen.

De leden van de fractie van D66 vroegen waarop de algemene bevoegdheid tot het stellen van nadere regels, zoals neergelegd in artikel 4, lid 4, betrekking had.

Artikel 5

Achtten de initiatiefnemers de verslaglegging van openbare diensten bij een ander dan de Kamer van Koophandel niet verwarrend en zou het niet aan te bevelen zijn alle verslagen bij het RBA te deponeren, zo vroegen de leden van de CDA-fractie.

Artikel 6

De minister kan desgevraagd navraag doen naar het uitblijven van verslaglegging. Zou het in de optiek van de initiatiefnemers niet logischer zijn als de Kamer van Koophandel aan de minister bericht welke bedrijven en instellingen niet aan hun verplichting hebben voldaan, zo vroegen deze leden.

Is ook bekend hoe vaak veroordelingen hebben plaatsgevonden vanwege het nalaten van het indienen van een accountantsverklaring, zo vroegen de leden van de CDA-fractie.

Ingevolge het derde lid is de werkgever verplicht het openbaar verslag gedurende vijf jaar te bewaren. De leden van de fractie van D66 vonden het gewenst de openbare rapportages ook bij de Kamers van Koophandel gedurende vijf jaar te doen bewaren. Dat zou het immers voor geïnteresseerden gemakkelijker maken vergelijkingen in de tijd te maken. Deze leden zouden gaarne een reactie hierop van de initiatiefnemers vernemen.

Artikel 9

De leden van de VVD-fractie stelden voor om de zinsnede «voorzover in het kader van deze wet van belang» na «arbeidsomstandigheden» te plaatsen om te voorkomen dat een beschrijving moet worden gegeven van het totale, integrale aanstellings-, bevorderings- en ontslagbeleid, hetgeen voor de uitvoering van deze wet niet alleen niet nodig is, maar

bovendien zodanige gegevens zou kunnen bevatten, dat dit uit concurrentieoogpunt niet gewenst is.

Artikel 15

De leden van de fractie van Groen Links wensten een nadere toelichting van de initiatiefnemers op de voorgestelde werkingsduur van 5 jaar. Moet uit deze termijn worden afgeleid dat zij werkelijk de verwachting hebben dat de wet haar doel alsdan voldoende zal hebben bereikt? Vooralsnog durfden deze leden daarop niet te hopen. Zou het afzien van een termijnstelling dan niet meer voor de hand liggen, zo vroegen deze leden. De periodieke evaluatie van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid kan voldoende aanknopingspunten opleveren om op een geëigend moment tot gehele of gedeeltelijke intrekking van de wet over te gaan.

De leden van de GPV-fractie vroegen of artikel 15 van het wetsvoorstel wel in voldoende mate duidelijk maakt dat de Staten-Generaal na vijf jaar het functioneren van de wet en de noodzaak van verlenging van de geldigheidsduur zal beoordelen. Het vervallen van de wet is immers ingevolge de tekst van dit artikel een automatisme en vergt geen bijzondere activiteit van de wetgever.

De voorzitter van de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Doelman-Pel

De voorzitter van de vaste Commissie voor het Minderhedenbeleid,
Lilipaly

De waarnemend griffier van de commissie,
Pe